

Chăn nuôi

Chăn nuôi là một ngành quan trọng của nông nghiệp hiện đại, nuôi lớn vật nuôi để sản xuất những sản phẩm như: thực phẩm, lông, và sức lao động. Sản phẩm từ chăn nuôi nhằ m cung cấp lợi nhuận và phục vụ cho đời sống sinh hoạt của con người. Chăn nuôi xuất hiện lâu đời trong nhiề u nề n văn hóa khác nhau kể từ khi loài người chuyển đổi từ lô i sô ng săn bắn hái lượm sang định canh định cư.

Chăn nuôi cừu và bò ở Nam Phi.

Lịch sử

Việc chăn nuôi các loài vật bắt nguồn từ quá trình chuyển đổi lô i sô ng của loài người sang định canh định cư chứ không còn sinh sô ng kiểu săn bắn hái lượm. Con người đã biế t thuậ n hóa động vật và kiểm soát các điề u kiện sô ng của vật nuôi. Dầ n theo thời gian, các hành vi tập thể, vòng đời, và sinh lý của vật nuôi đã thay đổi hoàn toàn. Nhiề u động vật trong trang trại hiện đại không còn thích hợp với cuộc sô ng nơi hoang dã nữa. Chó đã được thuậ n hóa ở Đông Á khoảng 15.000 năm, dê và cừu đã được thuậ n hóa khoảng 8000 trước Công nguyên ở châu Á. Lợn được thuậ n từ 7000 trước Công nguyên ở Trung Đông và Trung Quố c. Bằ ng chứng sớm nhấ t của ngựa thuậ n là khoảng năm 4000 TCN.^[1]

Từ gia súc (en:*cattle*) có nguồ n gô c từ tiế ng Anh cổ là "chatel", có nghĩa là tấ t cả các loại tài sản cá nhân di động (động sản, en:*chattel*),^[2] được phân biệt với các bấ t động sản không di chuyển được .

Các giống vật nuôi

Động vật/ Giống	Tình trạng thuần	Tổ tiên hoang dã	Thời gian giam nuôi đầu tiên / Thuần hóa	Khu vực giam nuôi đầu tiên / Thuần hóa	Lợi ích thương mại hiện hành	Picture
Lạc đà Alpaca <u>Động vật có vú</u> , <u>Động vật ăn cỏ</u>	<u>Gia súc</u>	<u>Lạc đà Vicuña</u>	Giữa 5000 TCN - 4000 TCN	<u>Andes</u>	<u>lông</u>	
Bò banteng <u>Động vật có vú</u> , <u>Động vật ăn cỏ</u>	<u>Gia súc</u>	<u>Bò banteng</u>	Không rõ	<u>Đông Nam Á, Đảo Java</u>	<u>thịt, sữa, sức kéo</u>	
Bò rừng bizon <u>Động vật có vú</u> , <u>Động vật ăn cỏ</u>	nuôi nhốt	Không rõ	Cuối thế kỷ 19	<u>Bắc Mỹ</u>	<u>thịt, da</u>	
Lạc đà <u>Động vật có vú</u> , <u>Động vật ăn cỏ</u>	gia súc	<u>Lạc đà một bướu và lạc đà hai bướu hoang dã</u>	4000 TCN đến 1400 TCN	<u>Châu Á</u>	chuyên chở, <u>thịt, bơ sữa, lông</u>	
Mèo <u>Động vật có vú</u> , <u>Động vật ăn thịt</u>	vật nuôi	<u>Mèo hoang châu Phi</u>	7500 TCN [3][4][5][6]	<u>Cận Đông</u>	thú cưng, kết bạn, <u>thịt</u>	
Bò nhà <u>Động vật có vú</u> , <u>Động vật ăn cỏ</u>	Gia súc	<u>Bò rừng châu Âu (tuyệt chủng)</u>	6000 TCN	<u>Tây Nam Á, Ấn Độ, Bắc Phi (?)</u>	<u>Thịt (thịt bò, thịt bê, huyết), bơ sữa, lông, sức kéo</u>	
Nai <u>Động vật có vú</u> , <u>Động vật ăn cỏ</u>	Nuôi nhốt	Không rõ	1970	<u>Bắc Mỹ</u>	<u>Thịt (Thịt nai), lông, gạc nai, nhung nai</u>	

<u>Chó</u> <u>Động vật có vú</u> , <u>Động vật ăn thịt</u>	vật nuôi	<u>Sói xám</u>	12000 TCN		Sức kéo, săn bắn, chăn gia súc, đánh hơi tìm kiếm, canh giữ nhà, thịt	
<u>Lừa</u> <u>Động vật có vú</u> , <u>Động vật ăn cỏ</u>	Gia súc	<u>Lừa hoang châu Phi</u>	4000 TCN	<u>Ai Cập</u>	Chở hàng, chuyên chở, sức kéo, thịt, bơ sữa	
<u>Bò tót nhà</u> <u>Động vật có vú</u> , <u>Động vật ăn cỏ</u>	Thuần hóa	<u>Bò tót</u>	Unknown	<u>Đông Nam Á</u>	thịt, <u>sức kéo</u>	
<u>Đê nhà</u> <u>Động vật có vú</u> , <u>Động vật ăn cỏ</u>	Thuần hóa	<u>Đê hoang dã</u>	8000 BC	<u>Tây Nam Á</u>	<u>sữa</u> , <u>thịt</u> , <u>lông</u> , <u>da</u> , <u>sức kéo</u>	
<u>Chuột lang nhà</u> <u>Động vật có vú</u> , <u>động vật ăn cỏ</u>	Thuần hóa	<u>Cavia tschudii</u>	5000 BC	<u>Nam Mỹ</u>	<u>thịt</u>	
<u>Ngựa</u> <u>Động vật có vú</u> , <u>Động vật ăn cỏ</u>	Thuần hóa	<u>Ngựa hoang</u>	4000 BC	<u>Đồng cỏ châu Âu</u>	<u>Cưỡi</u> , <u>sức kéo</u> , <u>sữa</u> , <u>thịt</u> , <u>chuyên chở hàng</u>	
<u>Lạc đà không bướu</u> <u>Động vật có vú</u> , <u>Động vật ăn cỏ</u>	Thuần hóa	<u>Lạc đà Guanaco</u>	3500 BC	<u>Andes</u>	<u>thịt</u> , <u>lông</u>	
<u>La</u> <u>Động vật có vú</u> , <u>Động vật ăn cỏ</u>	Thuần hóa	<u>Lai giữa lừa và ngựa</u>			<u>Thò hàng</u> , <u>chở người</u> , <u>sức kéo</u>	

Lợn <u>Động vật có vú, Động vật ăn tạp</u>	Thuần hóa	<u>Lợn</u> <u>rừng</u>	7000 TCN	Đông Thổ Nhĩ Kỳ	<u>thịt, da</u>	
Thỏ nhà <u>Động vật có vú, Động vật ăn cỏ</u>	Thuần hóa	<u>Thỏ</u> <u>hoang</u>	khoảng 400- 900CN	Pháp	<u>thịt, lông</u>	
T tuần lộc <u>Động vật có vú, Động vật ăn cỏ</u>	Bán thuần hóa	<u>T tuần lộc</u>	3000 TCN	bắc Nga	<u>thịt, da, gạc, sữa, sức kéo,</u>	
Cừu nhà <u>Động vật có vú, Động vật ăn cỏ</u>	Gia súc	<u>Cừu</u> <u>hoang</u>	khoảng 11000- 9000 TCN	Đông Nam Á	<u>lông, sữa, da, thịt</u>	
Trâu nước <u>Động vật có vú, Động vật ăn cỏ</u>	Thuần hóa	<u>Trâu</u> <u>nước</u> <u>hoang</u> <u>dã Châu</u> <u>Á, (Arni)</u>	4000 TCN	Nam Á	<u>Cưỡi, thỏ hàng, thịt, sữa</u>	
Bò Tây Tạng <u>Động vật có vú, Động vật ăn cỏ</u>	Gia súc	<u>Bò Tây</u> <u>Tạng</u>	2500 TCN	Tây Tạng, Nepal	<u>Thịt, sữa, lông, cưỡi, thỏ hàng, kéo cày</u>	

Vai trò của chăn nuôi

- Cung cấp thực phẩm (thịt, trứng, sữa).
- Cung cấp phân bón.
- Cung cấp sức kéo.
- Cung cấp nguyên liệu cho các ngành công nghiệp, y học...
- Có giá trị xuất khẩu
- Cung cấp nguồn hàng xuất khẩu.
- Tận dụng phế phẩm cho các ngành công nghiệp, nông nghiệp.
- Gắn với nhiều hoạt động văn hóa: chơi trâu, đua ngựa...

Các lĩnh vực chăn nuôi chính

- Chăn nuôi gia súc (Trâu, bò, dê, cừu, lừa, ngựa, lạc đà...), chăn nuôi bò sữa.
- Nuôi lợn.
- Chăn nuôi gia cầm
- Chăn nuôi các loài vật khác.

Xem thêm

- [Chăn thả](#)
- [Chăn nuôi thả vườn](#)
- [Chăn nuôi dưới tán rừng](#)
- [Chăn thả bảo tồn](#)
- [Chăn thả luân canh](#)
- [Chăn thả quá mức](#)
- [Đồng cỏ chăn thả gia súc](#)
- [Đồng cỏ](#)
- [Trang trại](#)
- [Đất nông nghiệp](#)
-

Chú thích

- [↑] "Breeds of Livestock". Department of Animal Science - Oklahoma State University. Truy cập ngày 30 tháng 9 năm 2009.
- [↑] "the definition of chattel". Dictionary.com. Truy cập ngày 7 tháng 2 năm 2015.
- [↑] [1] (http://news.nationalgeographic.com/news/2004/04/0408_040408_oldestpetcat.html), domestication of the cat on Cyprus, National Geographic.
- [↑] "Oldest Known Pet Cat? 9500-Year-Old Burial Found on Cyprus". National Geographic News. ngày 8 tháng 4 năm 2004. Truy cập ngày 6 tháng 3 năm 2007.
- [↑] Muir, Hazel (ngày 8 tháng 4 năm 2004). "Ancient remains could be oldest pet cat". *New Scientist*. Truy cập ngày 23 tháng 11 năm 2007.
- [↑] Walton, Marsha (ngày 9 tháng 4 năm 2004). "Ancient burial looks like human and pet cat". CNN. *Bản gốc* lưu trữ ngày 22 tháng 12 năm 2007. Truy cập ngày 23 tháng 11 năm 2007.

Tham khảo

- Saltini Antonio, *Storia delle scienze agrarie*, 4 vols, Bologna 1984-89, [ISBN 88-206-2412-5](#), [ISBN 88-206-2413-3](#), [ISBN 88-206-2414-1](#), [ISBN 88-206-2415-X](#)
- Clutton Brock Juliet, *The walking larder. Patterns of domestication, pastoralism and predation*, Unwin Hyman, London 1988
- Clutton Brock Juliet, *Horse power: a history of the horse and donkey in human societies*, National history Museum publications, London 1992
- Fleming G., Guzzoni M., *Storia cronologica delle epizootie dal 1409 av. Cristo sino al 1800*, in Gazzetta medico-veterinaria, I-II, Milano 1871-72
- Hall S, Clutton Brock Juliet, *Two hundred years of British farm livestock*, Natural History Museum Publications, London 1988
- Janick Jules, Noller Carl H., Rhykerd Charles L., *The Cycles of Plant and Animal Nutrition*, in Food and Agriculture, Scientific American Books, San Francisco 1976
- Manger Louis N., *A History of the Life Sciences*, M. Dekker, New York, Basel 2002